

Boendeplan för äldre 2019 med utblick mot 2040 för region Östra Söderort

Innehåll

Inledning	2
Vård- och omsorgsboenden	2
Befintligt bestånd per 1 december 2017	2
Framskrivning av behov av äldreomsorg.....	3
Fastigheternas skick och planerade ombyggnader.....	5
Planerad nybyggnation.....	7
Planerad avveckling	9
Tillgång till kommunala platser jämfört med behov.....	9
Driftsformer	11
Vård- och omsorgsboenden som bedöms lämpliga för centralupphandling.....	12
Korttidsvård	13
SHIS och HVB-hem	13
Profilboende och särskilda inriktningar	13
Servicehus	14
Seniorboende.....	15
Befintliga lägenheter i seniorboenden i Östra söderort.....	16
Dagverksamheter	16
Övriga planeringsförutsättningar	18
Ökat kvarboende	18
Utomkommunala ansökningar	18
Flyttströmmar.....	19
Sammanfattande analys	19

Inledning

Region Östra Söderort består av stadsdelsområdena Farsta, Skarpnäck och Enskede-Årsta-Vantör. Regionens boendeplan är framtagen utifrån Äldreförvaltningens vägledning¹. I enlighet med kommunfullmäktiges budget ska stadsdelsnämnderna samverka för att årligen ta fram ett per region gemensamt förslag till plan för vård- och omsorgsboenden. Sedan 2017 ska även dimensioneringen av seniorboende med aktivitetscenter och servicehus ingå i boendeplaneringen samt analyser göras för beslutsunderlag inför eventuell central entreprenadupphandling.

Boendeplanen ska således vara en regional plan för boende för äldre, ett dokument där regionens gemensamma behov av ombyggnation, avveckling, nyproduktion, driftsformer och inriktningar sammanfattas och analyseras. Till denna boendeplan finns en tabellbilaga. Under vissa avsnitt i planen hänvisas till tabellbilagan.

Vård- och omsorgsboenden

Befintligt bestånd per 1 december 2017

Totalt fanns 771 platser i kommunala (inklusive upphandlade entreprenader) vård- och omsorgsboenden i regionen den 1 december 2017. Av dessa var 23 korttidsplatser. Bland de permanenta platserna var fördelningen mellan platser med inriktning mot demenssjukdom och somatisk inriktning 461-287 vilket motsvarar 62 respektive 38 procent. Bland korttidsplatserna fanns 6 platser för personer med demenssjukdom och 17 platser med somatisk inriktning, vilket motsvarar 26 respektive 74 procent.

Utöver dessa kommunala boendeplatser finns sammanlagt 526 platser inom regionen som staden har handlat upp i privata boenden, enligt lagen om valfrihetssystem (LOV). Störst är Stora Sköndals äldreboende i Farsta stadsdelsområde, med plats för sammanlagt 191 boende. Staden har också handlat upp platser i privata boenden utanför kommunen enligt LOV.

¹ Vägledning för framtagande av Boendeplan för äldre 2019 med utblick mot 2040. (Äldreförvaltningen 2017-11-13)

En förteckning över regionens samtliga vård- och omsorgsboenden (i egen regi, på entreprenad och privata) finns i avsnittet ”driftsformer” nedan, samt i tabellbilagan.

Antal kommunala platser i vård- och omsorgsboende i Östra Söderort per 1 december 2017 (inklusive upphandlad entreprenad)

Stadsdels- område	Antal platser inriktning Demens	Antal platser inriktning somatik	Antal korttidsplatser (demens och somatik)	Totalt
EÄV	308	185	7	500
Skarpnäck	21	42	0	63 ²
Farsta	132	60	16	208
Totalt	461	287	23	771

Antal lediga lägenheter, möjliga att hyra i vård- och omsorgsboende i Östra Söderort per 1 december 2017 (inklusive upphandlad entreprenad)

Stadsdels- område	Antal lediga platser - demens	Antal lediga platser – somatik	Totalt
EÄV	5	10	15
Skarpnäck	0	0	0
Farsta	3	1	4
Totalt	8	11	19

Framskrivning av behov av äldreomsorg

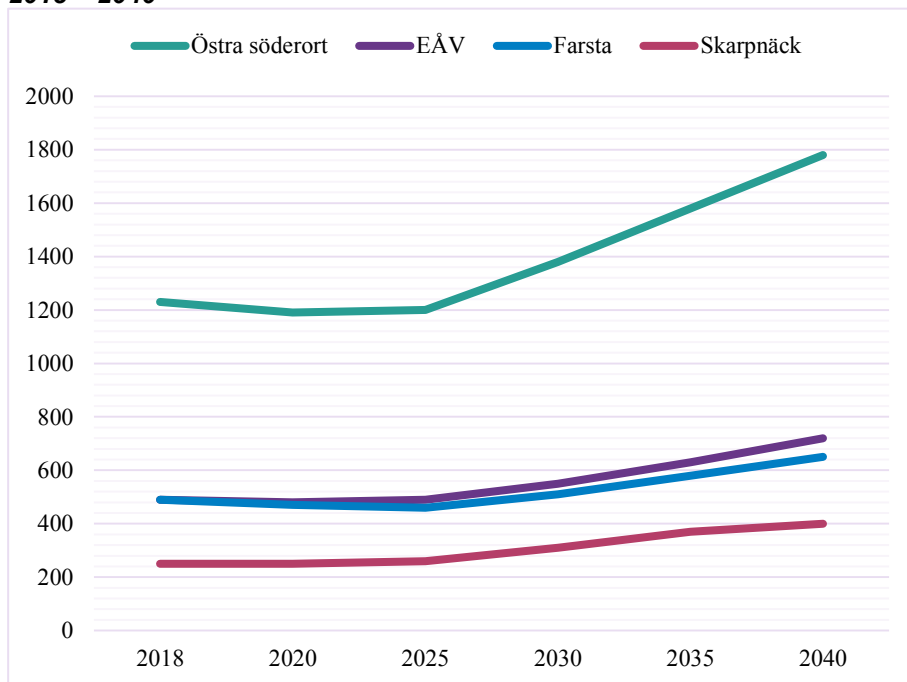
Sweco har på uppdrag av äldre nämnden gjort en uppdatering av fjolårets framskrivning av behovet av äldreomsorg i staden som helhet, regionvis och per stadsdelsområde för perioden 2018-2040³. Som en följd av befolkningsutvecklingen förväntas behovet av platser i äldreboende minska under de närmaste åren. Efter år 2026 förväntas efterfrågan bli ungefär lika stor som i dag för att sedan öka (år 2030 till 1380 platser och år 2040 1780 platser).

² Efter avveckling av hus B på Hemmet för gamla som beräknas vara slutförd 31/3 2018.

³ Äldreförvaltningen Stockholms stad; Äldreomsorgsprognos 2017 - Framskrivning av äldreomsorgsbehovet perioden 2018–2040

Behov av platser i vård- och omsorgsboende, Östra Söderort

2018 – 2040

Äldreomsorgsbehov på kort sikt, 2018-2022

Behov av platser i vård- och omsorgsboende, Östra Söderort

2018-2022, enligt Swecos framskrivning

	2018	2019	2020	2021	2022
Östra Söderort	1230	1210	1190	1180	1180
EÅV	490	480	480	470	470
Farsta	490	480	470	460	460
Skarpnäck	250	250	250	250	250

På kort sikt förväntas behovet minska succesivt i regionen, totalt sett med 50 platser från 2018 till 2022. Behovet minskar under perioden i Enskede-Årsta-Vantör (20 platser) och i Farsta (30 platser). I Skarpnäck är behov av boendeplatser konstant mellan 2018 och 2022.

Äldreomsorgsbehov på längre sikt, 2025-2040

Behov av platser i vård- och omsorgsboende, Östra Söderort 2025-2040, enligt Swecos framskrivning

	2025	2030	2035	2040
EÅV	490	550	630	720
Farsta	460	510	580	650
Skarpnäck	260	310	370	400
Totalt Östra söderort	1200	1380	1580	1780

Efter år 2023 förväntas utvecklingen vända mot ett ökat behov. Prognosen för regionen som helhet är att dagens nivå nås år 2026 och därefter ökar behovet ytterligare. I Enskede-Årsta-Vantör minskar behovet av platser fram till 2021 och är därefter konstant fram till år 2024 för att sedan börja öka. I Farsta minskar behovet av platser fram till 2021, är därefter konstant fram till år 2026, för att sedan börja öka. I Skarpnäck är behovet konstant fram till år 2024, och beräknas börja öka år 2025.

Mellan åren 2018 och 2040 förväntas behovet av platser i regionen totalt sett öka med 550 platser. Behovet av platser förväntas öka med 230 platser i Enskede-Årsta-Vantör, med 160 platser i Farsta, och 150 platser i Skarpnäck under denna period.

Fastigheternas skick och planerade ombyggnader

Enskede Årsta Vantör

Servicehus

I servicehus kan Arbetsmiljöverket godkänna hygienrum som inte håller den standard som krävs i andra äldreboenden. Ett krav är att boendet upprättar individuella handlingsplaner för hur personal ska arbeta med den enskilda brukaren. Om det inte anses tillräckligt kan stadsdelsnämnden och MICASA få ett föreläggande om att vidta åtgärder.

Det finns i dagsläget inga planer på att bygga om något av stadsdelsområdets tre servicehus Rågsveds servicehus, Enskededalens servicehus och Enskede nya servicehus. Det är

inte heller i dagsläget aktuellt att använda något av servicehusen för evakuering.

Åtta lägenheter i Rågsveds servicehus ska omvandlas till seniorboende. Lägenheterna ligger avskilt i servicehuset som i dagsläget också har många lediga platser. De åtta lägenheterna ska integreras med befintligt seniorboende.

Vård- och omsorgsboende

Bara en mindre del av badrummen på Årsta vård- och omsorgsboende håller modern standard som motsvarar Arbetsmiljöverkets krav. Fastigheten ska enligt planen rivas under senare delen av 2019 och ersättas med ett nytt modernt äldreboende. Boende ska erbjudas att välja annat boende inom valfrihetssystemet alternativt evakuering till Högdalens vård- och omsorgsboende, under den period byggnationen pågår i Årsta.

På Högdalens vård- och omsorgsboende uppfyller hygienutrymmena Arbetsmiljöverkets krav i ungefär 20 procent av lägenheterna. Fastigheten ska därför också rivas, men i ett senare skede. Under byggperioden ska de boende erbjudas att välja annat boende inom valfrihetssystemet alternativt evakuering till det då nybyggda Årsta vård- och omsorgsboende.

Farsta

Edö vård- och omsorgsboende är under ombyggnad efter föreläggande från Arbetsmiljöverket som innebär att brister i hygienutrymmen måste vara åtgärdade senast i januari 2019 för att det ska vara tillåtet att fortsätta bedriva verksamhet i huset. Efter ombyggnationen förväntas antal vård- och omsorgsplatser utökas från 88 platser till 107 platser, vilka ska vara i bruk 2019. Hyresvärd är Micasa.

Det finns i dagsläget inga ytterligare förlägganden från Arbetsmiljöverket gällande befintliga kommunala boenden inom stadsdelsområdet.

I november 2015 beslutade Farsta stadsdelsnämnd om omstrukturering av Edö vård- och omsorgsboende och servicehus. 100 servicehusplatser omstruktureras till utökad vård- och omsorgsboende om totalt 108⁴ platser (C-huset). 49

⁴ Beslutad ändring blir de facto 107 platser

servicehusplatser och cirka 80 vård- och omsorgsplatser (hus B) planeras på sikt bli ett seniorboende med aktivitetscenter för äldre utan biståndsbedömning. Sommaren 2019 återtar Micasa B-huset.

Veckobo består av 11 platser för personer med demenssjukdom. Verksamheten drivs åter igen i egen regi från den 1 november 2017. Hyresvärd är Stockholms hem.

Ängsö vård och omsorgsboende har 13 platser för personer med demenssjukdom. Verksamheten drivs åter igen i egen regi från den 1 oktober 2017. Hyresvärd är HSB, Brf. Ängsö.

Skarpnäck

Den äldre delen av vård- och omsorgsboendet Hemmet för gamla (B-huset) med 66 platser är under avveckling, gör att det i nuläget inte finns behov av någon ombyggnation i stadsdelsområdet.

Planerad nybyggnation

Enskede-Årsta-Vantör

Kommunala boenden

Årsta vård- och omsorgsboende ska rivas sista kvartalet 2019 enligt nuvarande tidplan. De 77⁵ lägenheterna ska ersättas med ett nybyggt vård- och omsorgsboende med 72 lägenheter. I direkt anslutning till det nya äldreboendet planeras också ett seniorboende med aktivitetscenter och en förskola.

Detaljplanearbetet pågår i ett tidigt skede. Stadsdelsnämnden ska ta ställning till ett inriktningsärende under våren. Projekteringen av det nya vård- och omsorgsboende pågår i samverkan mellan MICASA och stadsdelsförvaltningen.

Högdalens vård- och omsorgsboende ska också rivas för att ge plats till ett nybyggt äldreboende. Nuvarande boende innehåller 158 lägenheter och det nya planeras med 72 lägenheter.

Tidplanen för det nya boendet är avhängigt genomförandet på Årsta vård- och omsorgsboende, eftersom lägenheter i Högdalens vård- och omsorgsboende ska användas för evakuering under byggtiden.

⁵ Inklusive sju korttidsplatser

Efter önskemål från utbildningsförvaltningen har förstudien för Högdalens vård- och omsorgsboende ändrat inriktning. Förstudien genomförs i samverkan med utbildningsförvaltningen, SISAB, stadsdelsförvaltningen och MICASA. En alternativ placering av äldreboendet undersöks, för att också möjliggöra skola, förskola och seniorboende på tomten.

Förvaltningen bedömer att en preliminär tidplan för Högdalens vård- och omsorgsboende är rivning av nuvarande hus 2023 och inflyttning i det nya äldreboendet tidigast 2025.

På längre sikt undersöker MICASA möjligheten att bygga ett nytt äldreboende inom Slakthusområdet med 72 – 90 lägenheter, inflyttning runt år 2030.

Samtliga vård- och omsorgsboenden som byggs ska vara byggda på ett sätt som gör att de kan användas flexibelt för andra ändamål om behoven förändras.

Farsta

Edö vård- och omsorgsboende kommer efter ombyggnaden att öka antalet vård- och omsorgsplatser till 107.

Stiftelsen Stora Sköndal bygger ett annex till boendet Solgården och utökar antalet demensplatser med 18 som planeras vara inflyttningsklara under hösten 2018. Stiftelsen planerar också att fram till 2019 genom byggnation utöka platserna på Johannesgården från 25 till 74 lägenheter. Därutöver har Stiftelsen meddelat att man räknar med att öppna ytterligare tre nya äldreboenden i Farstaområdet inom 10-15 år.

Inom Farsta strand planerar Stenvalvet (ett av de ledande bolagen inom Sverige inom ägande, förvaltning och utveckling av samhällsfastigheter) ett boende för 54 boende, 6 avdelningar. Inriktning på boendet är inte fastställt, det är vårdgivaren som bestämmer inriktningen – som det ser ut för tillfället, så planerar Stenvalvet för 4 avdelningar demensboende och 2 avdelningar somatiskt boende. I dagsläget är det oklart vem som ska bli ansvarig utförare av boendet. Stenvalvet förmodas kunna meddela vem de har tecknat avtal med inom februari månad 2018.

Skarpnäck

Förvaltningen har gett Micasa i uppdrag att bygga ett nytt äldreboende i Bagarmossen med 72 platser. Boendet väntas stå klart under 2024, och i samband med detta planeras den kvarvarande delen av Hemmet för gamla (A-huset med 63 platser) avvecklas.

Planerad avveckling

Enskede-Årsta-Vantör

Ingen avveckling av vård- och omsorgsboenden planeras. Däremot evakueras både Högdalens- och Årsta vård- och omsorgsboenden under en period under rivning och nybyggnation (se ovan).

Förvaltningen ser över möjligheten att inom befintligt bestånd omvandla två små vård- och omsorgsboenden till mindre boendeenheter till boende för personer under 65 år enligt LSS/SoL.

Farsta

Under sommaren 2019 återtar Micasa delar av Edö vård- och omsorgsboende, då B-huset lämnas åter och som planeras bli ett seniorboende med aktivitetscenter.

Skarpnäck

Avveckling pågår gällande ena delen av vård- och omsorgsboendet Hemmet för gamla (B-huset). Denna del av boendet med sina 66 platser kommer att vara avvecklat senast den 31 mars 2018. Den andra delen av Hemmet för gamla (A-huset) kommer finnas kvar och har totalt 63 platser varav 21 avser demensplatser. Omfördelning av inriktningen av platserna kommer att ske framöver där det blir fler demensplatser än idag och fördelningen blir då istället 31 demensplatser och 32 platser med somatisk inriktning.

Tillgång till kommunala platser jämfört med behov

I analysen utgår förvaltningarna från att 60 procent av det förväntade behovet tillgodoses av kommunala boenden i egen regi eller upphandlade på entreprenad. 40 procent av de äldre förväntas välja boenden upphandlade enligt LOV. Det motsvarar på ett ungefär fördelningen i dag mellan boenden som handlats upp enligt LOV och kommunala boenden.

Beräknat behov 2018 – 2040 relation till befintligt antal platser i vård- och omsorgsboende i Östra söderort

	2018	2020	2030	2040
60 % av beräknat behov	738	714	828	1068
Tillgång (kommunala platser, inklusive korttidsplatser)	771	713	708	708
Över/underskott	33	-1	-120	-360

Tabellen visar att det år 2018 finns ett överskott på 33 platser vid kommunala boenden i regionen, under förutsättning att 40 procent av de äldre väljer privata boenden upphandlade enligt LOV. Efterfrågan minskar fram till 2020, men eftersom tillgången till kommunala platser också minskar beräknas det då finnas ett underskott på 1 plats i regionen. Därefter ökar efterfrågan och 2030 beräknas underskottet att uppgå till 120 platser, och 2040 till 360 platser.

Situationen ser något olika ut i de tre stadsdelsområdena. Det är viktigt att beakta att många andra faktorer än stadsdelsgränser styr de äldres val av boende. Som en följd av valfriheten inom äldreomsorgen kan framskrivningen inte direkt översättas till att det finns ett visst behov av boenden i det egna nämndområdet eller regionen. I tabellbilagan redovisas mer detaljerat det förväntade behovet fram till år 2040, fördelat på stadsdelsområde och totalt för Östra söderort. Nedan följer en sammanfattande beskrivning för respektive stadsdelsområde:

Enskede-Årsta-Vantör

Under 2018-2019 väntas stadsdelsområdet ha ett överskott på drygt 200 platser på vård- och omsorgsboenden. Överskottet väntas minska till 135 platser under 2020 till följd av planerade ombyggnationer/rivningar. I stadsdelsområdet förväntas ett överskott av platser och först 2040 visar framskrivningen ett underskott med 23 platser.

Farsta

År 2018 beräknas Farsta stadsdelsområde ha ett underskott på 86 platser. Underskottet väntas minska till 49 platser år 2025, till följd av ökat antal platser samt minskat behov. Efter år 2025 ökar underskottet igen och beräknas år 2040 uppgå till 163 platser.

Skarpnäck

Även för Skarpnäcks stadsdelsområde påvisar framskrivningen ett underskott på boendeplatser. 2018-2020 beräknas underskottet vara oförändrat på 87 platser. 2025 väntas det ha minskat något till följd av nybyggnation, men därefter ökar det till följd av ökat behov. År 2040 beräknas underskottet motsvara 168 platser.

Driftsformer

Enskede-Årsta-Vantör

Egen regi:

- Högdalens vård- och omsorgsboende
- Skogsgläntans vård- och omsorgsboende

Intraprenad:

- Stureby vård- och omsorgsboende, övergår i egen regi 181031
- Mårtensgårdens vård- och omsorgsboende

Entreprenad:

- Årsta vård- och omsorgsboende inklusive Skedvikens gruppboende (Norlandia AB/K.O.S.M.O)

Privat regi:

- Årstabergshemmet och Oasen (Attendo)
- Mariahemmet (Ersta diakoni)
- Finskt äldrecentrum (föreningen Suomikoti)

Farsta

Egen regi:

- Edö vård- och omsorgsboende
- Veckobo vård- och omsorgsboende
- Ängsö vård- och omsorgsboende

Entreprenad:

- Postiljonens vård och omsorgsboende (Attendo Sverige AB)

Privat regi:

- Stiftelsen Sköndals äldreboende med plats för 214 boende
- Villa Tärnö med plats för 57 boende
- Söndagsgården med plats för 12 boende

Skarpnäck

Egen regi:

- Hemmet för gamla

Privat regi:

- Flygarhöjden (Attendo)
- Judiska Hemmet (Föreningen Judiska Hemmet)

Antal platser på privata vård- och omsorgsboenden i regionen

Stadsdels- område	Antal platser inriktning demens	Antal platser inriktning somatik	Totalt
EÄV	133	49	182 ⁶
Skarpnäck	48	36	84
Farsta	110	150	260
Totalt	291	235	526

En komplett förteckning över antal platser på de privata vård- och omsorgsboenden inom regionen finns i tabellbilagan.

Vård- och omsorgsboenden som bedöms lämpliga för centralupphandling

Enskede-Årsta-Vantör

Mårtensgården bedöms vara möjligt att upphandla när gällande avtalsperiod löper ut. För Årsta respektive Högdalens vård- och omsorgsboenden kan en bedömning göras först när de nya äldreboendena är byggda.

Farsta

I dagsläget finns det ingen verksamhet som bedöms lämplig för centralupphandling.

⁶ EÄV: Finskt äldrecentrum omfattar totalt 54 lägenheter. 40 av dessa upplåts för Stockholms stads räkning. Årstabergshemmet omfattar totalt 55 lägenheter. 48 av dessa upplåts för Stockholm stads räkning.

Skarpnäck

I och med att Hemmet för gamla återgått i egen regi finns inte längre några vård- och omsorgsboenden i stadsdelsområdet som kan vara aktuella för centralupphandling.

Korttidsvård

Nuläge och behov av utveckling

Totalt har stadsdelsnämnderna tillgång till 23 korttidsvårdplatser för personer över 65 år i regionen, sju på Årsta vård- och omsorgsboende i Enskede-Årsta-Vantör och 16 på Postiljonen i Farsta.

Utöver det använder Enskede-Årsta-Vantör vissa platser i stadsdelsområdets tre servicehus till korttidsboende för personer för bedömning av rätt boendeform och vårdnivå.

Skarpnäck har inget stort behov av korttidsboende då endast en placering per månad görs inom stadsdelsområdet.

Förvaltningarna ser därmed inget behov av ytterligare platser för korttidsvård inom regionen.

SHIS och HVB-hem

I nuläget är det totalt 34 personer över 65 år från regionen som har plats på HVB-hem. Av dessa har 23 platser inom staden och 11 platser i annan kommun. 14 personer från regionen har plats på SHIS-boende.

Profilboende och särskilda inriktningar

Inom region Östra Söderort finns vård- och omsorgsboenden med följande profiler eller inriktningar:

- Husdjur
- Möjlighet för make/maka att bo nära vård- och omsorgsboendet genom samlokaliserat servicehus
- Judisk profil (Judiska hemmet i Skarpnäck)
- Finskspråkig profil (Finskt äldrecentrum)
- Inriktning mot psykiatri (Stora Sköndal)

Förvaltningarna ser att det fortfarande finns behov av boenden med inriktning mot äldre med psykiska problem. Det finns också ett behov av boenden för äldre som blir bostadslösa genom

vräkning. Det handlar om äldre med särskilda behov, till exempel som en följd av missbruk eller psykisk ohälsa.

Äldreförvaltningen tillsammans med representanter från några stadsdelsområden arbetar med att utreda behovet av profilboenden för äldre.

Utöver det finns inga särskilda behov av nya inriktningar. Däremot är det viktigt att nytillskott av boenden planeras flexibelt, för att möjliggöra ändrad inriktning om efterfrågan förändras.

Servicehus

Antal lägenheter i servicehus per 1 december 2017

i Östra Söderort

Stadsdelsområde	Antal lägenheter i servicehus	Antal lediga lgh i servicehus
EÅV	312 ⁷	27
Skarpnäck	0 ⁸	0
Farsta	0	0
Totalt	312	27

Totalt finns 312 lägenheter i servicehus i regionen. I december 2017 fanns 27 tomma lägenheter i stadsdelsområdets servicehus, varav 17 på Enskededalens servicehus, åtta på Rågsveds servicehus och två på Enskede Nya servicehus. I Farsta och Skarpnäcks stadsdelsområden finns inga servicehus.

Servicehus som bedöms vara lämpliga att omvandlas till seniorboenden med aktivitetscenter

Enskede-Årsta-Vantör

Enskededalens servicehus bedöms möjligt att omvandla till seniorboende med aktivitetscenter.

⁷ Varav 12 platser nyttjas för korttidsboende

⁸ Edö vård- och omsorgsboende och servicehus har intagningsstopp på grund av planerad ombyggnation och omstrukturering.

Farsta

Planerna är att omstruktureringen vid Edö vård- och omsorgsboende och servicehus ska resultera i ett utökat vård och omsorgsboende och att hela servicehuset omvandlas till ett seniorboende med aktivitetscenter.

Skarpnäck

Det finns inga servicehus i stadsdelsområdet.

Seniorboende

Enligt Micasas ”Plan för nybyggnad av seniorboende 2018-2040” är östra söderort den region i staden som har det minsta antalet seniorboenden med hyresrätt, 226 lägenheter. Det är även den region som har det lägsta procentuella andelen lägenheter i förhållande till befolkningen 0,9 procent.

Östra söderort	2017	2020	2030	2040
Befolkning 65+	26 040	28 090	39 340	50 350
Seniorlägenheter idag	226			
Antal lägenheter enligt stadens snitt	715	772	1 081	1 383
Utbyggnadsbehov	489	546	855	1 157

För att upprätthålla dagens nivå på seniorboende med hyresrätt i östra söderort behöver det tillkomma ytterligare 1 157 seniorlägenheter till 2040 enligt Micasas bedömning. Det är i stort sätt halva den utbyggnad som behövs totalt i staden. Befolkningsökningen är relativt jämn över perioden men då östra söderort har ett underskott av lägenheter idag skulle en stor del av utbyggnaden behöva ske under 20-talet. Två omvandlingar från annan boendeform kommer ge ett tillskott på ca 125 platser till 2020.

Eftersom östra söderort har sämre tillgång till seniorboenden än övriga regioner planerar Micasa Fastigheter att fokusera på att starta projekt för nya seniorboenden i regionen. Micasas första seniorbostadsprojekt planeras i Årsta inom en fastighet som även kommer att innehålla ett vård- och omsorgsboende samt en förskola. I detta pilotprojekt kommer Micasa lägga särskild stor

vikt vid att utforma yteffektiva lägenheter och analysera vilka lägenhetsstorlekar som är optimala. Även vid nyproduktionen av ett vård- och omsorgsboende i Högdalen planeras ett seniorboende. Arbete pågår också för att finna en tomt för ett seniorboende i Skarpnäcks stadsdelsområde.

Befintliga lägenheter i seniorboenden i Östra söderort

Antal lägenheter i seniorbostäderboenden i de olika stadsdelsområdena inom regionen 2017-07-01:

Enskede-Årsta-Vantör

Nulägesbeskrivning;

- Palsternackan 24 lägenheter (Micasa)
- Rågsved 36 lägenheter (Micasa)

Planerad utbyggnation och omvandlingar;

- Åtta lägenheter i Rågsveds servicehus planeras för omvandling till seniorlägenheter.
- I anslutning till det nya vård- och omsorgsboendet som projekteras i Årsta planeras cirka 60 seniorlägenheter.
- I anslutning till det nya vård- och omsorgsboende som ska ersätta Högdalens vård- och omsorgsboende planeras ett seniorboende med okänt antal lägenheter.

Farsta

Nulägesbeskrivning;

- Ängsö 21 lägenheter (Annan fastighetsägare)

Planerad utbyggnation och omvandlingar;

- Edö 100 lägenheter (Micasa) – 2021.

Skarpnäck

Nulägesbeskrivning;

- Hammarbyhöjden 83 lägenheter (Micasa)
- Kärrtorp 45 lägenheter (Svenska bostäder)

Planerad utbyggnation och omvandlingar; Inga i nuläget.

Dagverksamheter

Enskede-Årsta-Vantör

Inom stadsdelsområdet finns två biståndsbedömda dagverksamheter för personer med demenssjukdom. ”Sländan” i

Årsta har 22 platser och ”Solrosen” i Rågsved har 25 platser. Förvaltningen bedömer att utbudet väl täcker behovet och ser ingen tendens till ökad efterfrågan. Någon behovsframskrivning av dagverksamhet görs inte, men som en jämförelse visar SWECO:s äldreomsorgsprognos en minskning av antalet personer över 85 år med hemtjänst i ordinärt boende de närmaste åren. Först efter 2030 når antalet upp till dagens nivå i Enskede-Årsta-Vantör.

Utöver de biståndsbedömda dagverksamheterna finns nio öppna mötesplatser med god geografisk spridning i stadsdelsområdet. Tre mötesplatser finns i anslutning till servicehus och två av dessa utgör även aktivitetscentra för seniorboenden. Förvaltningen bedömer att de öppna mötesplatserna täcker invånarnas behov i nuläget. Aktivitetscenter planeras i samband med projektering av kommande seniorlägenheter.

Farsta

Postiljonen vård- och omsorgsboende inrymmer en öppen social verksamhet, som tar emot maximalt 16 personer per dag (av aktuella gäster/brukare, är stora flertalet beviljade turbundna resor till och från verksamheten). Ett tiotal personer står i kö och väntar på att en plats ska bli ledig. Verksamheten drivs på entreprenad av Attendo Sverige AB.

Edö vård- och omsorgsboende inrymmer en biståndsbedömd demensdagvård, som tar emot maximalt 45 personer per dag (antalet brukare/gäster motsvarar i dagsläget uppskattningsvis 80 personer). Det finns personer som står i kö och som väntar på att en plats ska bli ledig. Verksamheten drivs i egen regi.

Förvaltningen bedömer att befintliga platser täcker behovet inom stadsdelsområdet. Inom Farsta stadsdelsområde finns även två öppna mötesplatser för äldre, ”Tuben” och ”49:an”. Även i Farsta bedöms befintliga verksamheter svara upp mot invånarnas behov.

Skarpnäck

Det finns en biståndsbedömd dagverksamhet för personer med demens. Denna dagverksamhet har maxantal på 35 platser per dag. I nuläget är det 24 personer som dagligen besöker denna verksamhet i stadsdelen. Prognosen för behov på kort sikt är att behovet av platser inte kommer att öka, dels utifrån att antalet äldre i Skarpnäck minskar fram till 2022 och dels att det idag

finns utrymme för fler personer att delta i nuvarande verksamhet, där maxantalet inte uppnåtts sedan lång tid. Av den anledningen finns inga planer på att öppna fler boståndsbedömda dagverksamheter i stadsdelsområdet. I och med det planerade äldreboendet i Bagarmossen som beräknas stå klart under 2024 kommer nuvarande dagverksamhet att flytta till äldreboendets lokaler. Dagverksamhetens platsantal kommer då att minska till ca 25 platser.

Det finns även två öppna mötesplatser för äldre, ett aktivitetscenter i Hammarbyhöjden och en öppen mötesplats i Skarpnäck. Under 2017 hade mötesplatsen i Skarpnäck totalt 2757 besök, varav 2241 kvinnor och 516 män. Mötesplatsen i Hammarbyhöjden hade totalt 6748 besök, varav 6168 kvinnor och 580 män. Totalt var 8409 besökare kvinnor (88 procent) och 1096 män (12 procent). Även Skarpnäcks stadsdelsförvaltning bedömer att befintliga verksamheter svarar upp mot brukarnas behov.

Övriga planeringsförutsättningar

Ökat kvarboende

Utvecklingen inom hemtjänsten har bidragit till att äldre kan bo kvar hemma längre än tidigare, bland annat med hjälp av olika stödteam. Det kan innebära att efterfrågan och medelboendetiden på vård- och omsorgsboende minskar.

Förvaltningarna samarbetar med primärvården, geriatriken och akutsjukvården. Ett ökat kvarboende förutsätter en utvecklad samverkan med landstinget och en väl fungerande vårdkedja, till exempel för rehabilitering och geriatrisk vård.

Utomkommunala ansökningar

Stadsdelsnämnderna får automatiskt kostnadsansvar för äldre från andra kommuner som beviljas boende i regionen. I området finns flera attraktiva boenden. Under 2017 beviljades 28 äldre från andra kommuner boende i regionen, vilket var dubbelt så många som 2016. Det innebär ökade kostnader för samtliga stadsdelsområden. Andelen bifallsbeslut för sökande från andra kommuner har ökat från 22 procent år 2016 till 27 procent år 2017.

Antal ansökningar och bifall från sökande från andra kommuner

Stadsdelso mråde	Antal ansökning ar 2016	Antal bifall 2016	Antal ansökning ar 2017	Antal bifall 2017
EÄV	29	5	37	13
Skarpnäck	19	5	20	8
Farsta	15	4	22 ⁹	7 ¹⁰
Totalt	63	14	79	28

Flyttströmmar

Äldreförvaltningens statistik över flyttströmmar, från den oktober 2017, visar att av de biståndsbeslut som fattades i regionen verkställdes 68 procent inom regionen, 17 procent i innerstaden, 8 procent i västra söderort och 2 procent i Västerort. Östra söderort är den region som har den näst lägsta andelen biståndsbeslut som verkställs inom regionen, bara västra söderort har en lägre andel (66 procent.) Andelen biståndsbeslut som verkställs inom regionen har minskat i östra söderort sedan 2014 då den låg på 75 procent. 2010 låg andelen dock på 70 procent.

Sammanfattande analys

Enligt den behovsframskrivning som gjorts av Sweco kommer behovet av platser i vård- och omsorgsboende att minska i regionen under de närmaste åren, till följd av att antalet personer i de äldsta åldersgrupperna minskar. Omkring 2025 väntas utvecklingen vända och istället gå mot ett ökat behov av platser i vård- och omsorgsboende. Detta väntas leda till ett underskott på platser i regionen. År 2040 beräknas underskottet i regionen uppgå till 360 platser, vilket är ett något större underskott än vad som prognosticerades förra året (351 platser¹¹).

En del av regionens boenden inte uppfyller Arbetsmiljöverkets krav. Till följd av detta pågår en avveckling av B-huset på Hemmet för gamla i Skarpnäck. I Farsta pågår omstrukturering

⁹Reservation för att siffran inte redovisar ansökningar där ansökan har återtagits eller där den enskilde har hunnit avlida innan beslut har tagits i ärendet.

¹⁰Reservation för att antalet bifall kan komma att öka. I fem av ansökningarna pågår fortfarande utredning på grund av olika orsaker. Gemensamt för dessa ansökningar är att ansökan inkom sent på året. Att beslut dröjer i ett ärende kan exempelvis bero på att förvaltningen väntar på kompletterande uppgifter från annan kommun.

¹¹ Förra året beräknades behovet av platser utifrån antagandet att 65 procent av de äldre skulle välja kommunala boenden.

och ombyggnation av Edö vård- och omsorgsboende och även i Enskede-Årsta-Vantör planeras ombyggnationer och andra åtgärder. De tre förvaltningarna har ett nära samarbete med Micasa och kommer de närmaste åren att ta fram åtgärdsplaner för att möta förändrade behov.

När det gäller servicehus finns i nuläget 355 lägenheter i regionen, varav 27 lägenheter är lediga. Inom Enskede-Årsta-Vantör finns möjlighet att omvandla servicehus till seniorboenden med aktivitetscenter. I Farsta planeras 49 servicehusplatser och cirka 80 vård- och omsorgsplatser inom Edö vård- och omsorgsboende omvandlas till seniorboende med aktivitetscenter. Inom Skarpnäcks stadsdelsområde finns inga servicehus.

Biståndsbedömda dagverksamheter och öppna träffpunkter för äldre finns inom alla stadsdelsområden i regionen. Förvaltningarna bedömer att de befintliga verksamheterna täcker invånarnas behov.

Micasas rapport gällande seniorboende visar att östra söderort är den region i staden som har det minsta antalet seniorboenden, och det lägsta procentuella andelen lägenheter i förhållande till befolkningen. Micasa planerar därför att fokusera på att starta projekt för nya seniorboenden i regionen.